

Nr 310.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel till låneunderstöd åt vissa fiskare; given Stockholms slott den 17 oktober 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 oktober 1941.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och folkhushållningsdepartementen anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp:

Genom beslut den 31 mars 1941 uppdrog jag åt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning angående stödåtgärder åt yrkesfiskare i Göteborgs och Bohus län. I skrivelse den 12 maj 1941 har lantbruksstyrelsen avgivit utredning och förslag i ämnet. Vid styrelsens skrivelse fanns fogat ett yttrande av fiskerintendenten i Västerhavets distrikt. Efter remiss ha yttranden över lantbruksstyrelsens förslag avgivits den 30 maj 1941 av statskontoret och den 2 september 1941 av kommerskollegium. Jag torde nu få underställa detta ärende Kungl. Maj:ts prövning.

Lantbruksstyrelsens förslag innebär, att en lånefond borde inrättas, från vilken låneunderstöd skulle kunna utlämnas till fiskare för anskaffande av maskinell utrustning och fiskredskap å fartyg avsedda för storsjöfiske. Till fonden skulle för budgetåret 1941/42 anvisas ett belopp av 300,000 kronor. Beträffande grunderna för verksamheten har lantbruksstyrelsen föreslagit, att låneunderstöden borde vara räntefria samt därjämte under tre år amorteringsfria. Därefter skulle lånen återbetalas inom loppet av sju år. Av lånens ursprungliga kapitalbelopp syntes 40 procent böra kunna efterskänkas. Såsom förutsättning för efterskänkandet skulle gälla, att de anordningar, för vilkas utförande lånen erhållits, blivit utförda och kommit till användning under minst tre år. Lån skulle kunna utlämnas för täckande av hela kostnaden för de anordningar, som ansåges nödvändiga, dock ej till högre belopp än 20,000 kronor. För lånen skulle ställas säkerhet. Då lån av statsmedel för sådana anordningar, varom här är fråga, även torde kunna erhållas ur fiskerilånefonden, har lantbruksstyrelsen ansett, att endast personer, som på grund av sin ekonomiska ställning vore i verkligt behov av lån, borde tilldelas sådana av nu ifrågasatt fond. Såsom låneförmedlare borde anlitas landstinget i Göteborgs och Bohus län. I denna egenskap borde landstinget äga föreskriva de ytterligare villkor för erhållande av lån, som kunde anses påkallade för uppnående av det med lånen avsedda ändamålet.

Lantbruksstyrelsen har i sin utredning till en början lämnat en redogörelse för de förutsättningar varunder det s. k. storsjöfisket bedrivs. Därjämte har styrelsen lämnat en liknande redogörelse för det s. k. islandsfisket, vilket även ifrågasatts kunna vara i behov av statligt bistånd. Styrelsen har emellertid stannat vid den uppfattningen att bistånd i sistnämnda hänseende för närvarande icke vore behövt. Rörande storsjöfisket har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Storsjöfisket var tidigare ett av Bohusläns viktigaste fisken, i vilket mer än 1,000 fiskare deltog. Under de senare årtiondena har detta fiske gått starkt tillbaka. Under de sista åren har sålunda detta fiske bedrivits endast av mellan 500 och 600 fiskare med omkring 70 båtar.

Det är huvudsakligen från fiskelägena i Orusts västra och Tjörns härader, som detta fiske bedrivs, och vid några av dessa fiskelägen såsom Grundsund, Mollösund, Kyrkesund, Rönnäng och Dyrön är en väsentlig del av befolkningen fortfarande i stor utsträckning för sin utkomst beroende av storsjöfisket.

De viktigaste fångstplatserna för storsjöfisket äro belägna vid Shetlandsöarna, Hebriderna samt vid bankarna utmed den s. k. Norska rännan utanför Norges sydvästra kust. Såsom redskap vid detta fiske komma uteslutande s. k. storbackor till användning.

Som fisket bedrivs ute på öppna havet långt från hemorten och varje fiskeresan i regel sträcker sig över flera veckor, måste de vid detta fiske använda båtarna vara förhållandevis stora och sjödugliga. I mycket stor utsträckning ha s. k. engelska kuttrar nyttjats vid storsjöfisket. Dessa äro ursprungligen från England inköpta segelfartyg med en dräktighet av 50—100 bruttoton, vilka i sitt ursprungsland mest användas för trålfiske. De ha alla försetts med motor. Ännu användas omkring 15 dyliska kuttrar. De flesta av de båtar, som nu brukas vid storsjöfisket, äro emellertid av den typ, som användes vid andra fisken, till exempel snurrevads- och trålfiskena på väst-

kusten. Storsjöfiskebåtarna äro dock vanligen försedda med förhållandevis svagare motorer än de båtar, som användas vid de två nämnda fiskena. Värdet av vid storsjöfisket under år 1939 använda båtar och redskap har beräknats till 2,114,753 kronor, varav 1,959,750 kronor belöpa på båtarna och 155,005 kronor på redskapen.

Fiskelaget på en storsjöfiskebåt brukar utgöras av 6—9 man. Vanligen äro flera av laget delägare i båten och samtliga äga i regel ett visst antal revar, s. k. »hundraden», vilka sammanfogade utgöra den backelänk (långrev), med vilken fångsten sker. Nettoförtjänsten under en fiskesäsong uppdelas i lotter. Av dessa komma 4 på båtens del och 1 på varje medlem i fiskelaget. I ett fiskelag på 8 personer går alltså $\frac{1}{3}$ av inkomsten till båten och $\frac{2}{3}$ till medlemmarna. Under åren närmast före det nu pågående kriget synes varje lott ha uppgått till 800 à 1,000 kronor per säsong. Det är dock att märka att detta för medlemmarnas del ej utgör nettointkomst. Varje medlem i ett fiskelag skall nämligen själv bekosta sin proviant samt svarar dessutom för anskaffning och underhåll av sin redskap.

Den huvudsakliga fiskesäsongen varar från och med april till in i september eller oktober och omfattar alltså omkring halva året. Under denna tid göra fiskebåtarna upprepade resor mellan hemorten och fiskeplatserna.

Huvudsakliga delen, vanligen omkring 90 procent, av fångsten utgöres av långa. Dessutom erhållas torsk, lubb och hälleflundra. Fångstmängden har under de senare åren uppgått till omkring 3,000 ton rensad vara. Fångstvärdet har under samma tid växlat mellan omkring 740,000 och omkring 850,000 kronor.

Av fångsten saltas en betydande del ombord på båtarna. En del ilandföres emellertid i färskt tillstånd. Såväl den färska som den saltade fisken avyttras för beredning till spillånga eller kabeljo. Endast en mindre del avsättes för konsumtion i färskt tillstånd. Tidigare avyttrades fångsterna huvudsakligen till privata fiskberedare. Numera tillhöra så gott som alla storsjöfiskare Storsjöfiskarnas försäljningsförening u. p. a., vilken för medlemmarnas räkning bereder och försäljer fångsterna. Några av de i fisket deltagande båtlagen bruka efter avtal med försäljningsföreningen själva bereda den hemförda fångsten. Utom den nämnda sammanslutningen finnes en rent facklig organisation benämnd Bohusläns storsjöfiskareförening, till vilken ävenledes praktiskt taget alla fiskelag, som deltaga i detta fiske, äro anslutna.

Under de tider av året, då storsjöfisket icke pågår, det vill säga omkring sex månader, bruka många av deltagarna i detta fiske ägna sig åt hummerfiske eller koljebäckefiske med småbåtar i närheten av hemorten. Även dessa fisken ha under de senare åren varit föga lönande. Åtskilliga av storsjöfiskelagen kunna emellertid under den tid, som deras egentliga fiske lämnar övrig, deltaga i större och mer inkomstbringande fisken såsom trål- och snurrevadsfisken. Flera båtar måste dock, och detta gäller i stor utsträckning kuttrarna, ligga överksamma, beroende därpå att båtarna ofta äro helt olämpliga för andra fisken eller att motorerna i dem äro för svaga ävensom att vinschar och annan nödvändig utrustning å båtarna saknas. De flesta av båtarna äro även för små för att fraktfart med dem skall löna sig. Då alltså storsjöfisket i sig själv givit mindre goda inkomster och de fisken, som storsjöfiskarena kunnat bedriva vid sidan av storsjöfisket, ävenledes i många fall varit föga lönande, är det naturligt, att dessa fiskares ekonomiska ställning ofta är svag. Det är därför också förklarligt, att många övergått från storsjöfiske till andra mer inkomstbringande fisken eller helt övergivit fisket för att ägna sig åt annan verksamhet. Man kan naturligtvis därför ifrågasätta, om det icke såväl ur fiskarens egen som ur det allmännas synpunkt vore lämpligast, att storsjöfisket helt nedlades. Goda skäl kunna dock anföras för åsikten, att det

får anses som ett svenskt intresse att så stor del som möjligt av de saltade och torkade fiskvaror, som konsumeras inom landet, äro beredda här och att råvaran för desamma utgöres av fisk, som hemförts av svenska fiskare. I varje fall vore det säkerligen icke lämpligt, om från statens sida vidtoges åtgärder i syfte att påskynda nedläggandet av storsjöfisket. I detta fiske är ju nämligen ett ganska stort kapital investerat, som till stor del skulle gå förlorat, om dylika åtgärder vidtoges. I flera av de samhällen, som för närvarande äro i större eller mindre grad beroende av storsjöfisket, finnas dessutom även många personer, som specialiserat sig på beredning av fiskfångsterna och vilka vid ett plötsligt nedläggande av storsjöfisket skulle få svårighet att erhålla annan sysselsättning.

Man torde alltså vid övervägande av stödåtgärder, varom här är fråga, böra räkna med att storsjöfisket, så snart förhållandena det tillåta, skall komma att bedrivas i ungefär samma utsträckning som under åren närmast före 1940.

I fråga om fisket vid Island har lantbruksstyrelsen anfört, bland annat, följande.

I sillfisket vid Island började svenska fiskare år 1905 att mera regelbundet delta men först från de sista åren av 1920-talet kan man skönja en kraftigare utveckling av detta fiske. År 1927 gingo 4 motorbåtar och en ångträlare upp till sillfiskeplatserna vid norra Island. Motorbåtarna använde drivgarn som fiskredskap, under det att ångträlaren fiskade med snörpvad. Följande år deltog 5 motorbåtar och 5 ångträlare i detta fiske. Det av svenskarna bedrivna drivgarnsfisket vid Island har därefter företett en ganska jämn uveckling. År 1939 deltog i detta fiske 252 fiskare fördelade på 30 båtlag. Fångsten uppgick sistnämnda år till 2,026,052 kilogram eller 21,850 tunnor kryddad eller saltad sill med ett värde av 531,513 kronor.

Deltagandet i snörpvadsfisket vid Island har varit betydligt mera ojämnt. År 1934 utrustades två större expeditioner för snörpvadsfiske vid Island. Vartdera företaget erhöll ett statslån å 125,000 kronor. Under år 1935 utsände de tre expeditioner för snörpvadsfiske vid Island. En av dessa erhöll ett statslån å 50,000 kronor. Detta år voro sammanlagt 16 båtlag med 129 man sysselsatta i snörpvadsfisket vid Island. År 1936 avgick endast en snörpvadsexpedition till Island. För denna erhöles ett statslån å likaledes 50,000 kronor. Åren 1937 och 1939 deltog inga svenska båtar i detta fiske och år 1938 endast två. I stort sett har snörpvadsfisket vid Island hittills visat sig giva ojämnt och i vissa fall mindre gott ekonomiskt utbyte. Inga eller i varje fall mycket få båtlag ha därför mera permanent engagerat sig i detta fiske, varför detsamma saknar större intresse i nu ifrågavarande hänseende. I drivgarnsfisket vid Island ha däremot ett flertal båtar en längre följd av år regelbundet deltagit. Särskilt för några fiskelägen på Orust såsom Edshultshall, Mollösund och Gullholmen är detta fiske därför numera av betydelse. För detsamma användas huvudsakligen större kuttrar med en dräktighet av 75—100 bruttoton. Drivgarnen äro av speciell typ och kunna ej brukas vid fisket i hemmafartvattnen. De 30 båtar, som deltog i detta fiske 1939, hade ett värde av 1,029,000 kronor. Värdet av drivgarnen var samma år 144,229 kronor.

Fiskesäsongen är mycket kort. Den varar från senare hälften av juli till in i september.

Liksom i fråga om övriga fisken äro besättningarna på dessa båtar ofta delägare i båt och redskap. Ej sällan äges emellertid såväl båt som redskap av skepparen på båten. Besättningens antal utgör 7—12 man. Vid nettoförtjänstens fördelning brukar 30 procent avsättas till båten, 25—30 procent till

fiskredskapen, under det att 40—45 procent tillfaller besättningen. Nettoinkomsten per man vid detta fiske synes under åren närmast före kriget ha uppgått till mellan 700 och 800 kronor per säsong. Här liksom vid storsjöfisket håller manskapet sig med proviant.

De fiskelag, som idka drivgarnsfiske vid Island, äro sammanslutna i Bohusläns Islandsfiskares förening u. p. a.

Några fiskelag idka såväl storsjö- som Islandsfiske, i det att de på våren först göra en eller ett par fiskeresor för fångst av långa samt därefter gå upp till Island.

Av det anförda framgår, att Islandsfisket med drivgarn har visat sig giva ett relativt bättre ekonomiskt utbyte än storsjöfisket. Under den korta säsong, två à tre månader, som detta fiske pågår, brukar sålunda nettoförtjänsten per man vara föga lägre än vid storsjöfisket, trots det att storsjöfiskets säsong är ungefär dubbelt så lång som Islandsfiskets. Ågarna av de båtar, som användas vid Islandsfiske, synas också åtminstone i flera fall vara ekonomiskt relativt välsituerade. Deltagarantalet i detta fiske har ju även något ökat under de senare åren.

En väsentlig olikhet mellan storsjöfisket och Islandsfisket med drivgarn ligger emellertid också däri, att det senare fisket på grund av den korta fiske-säsongen endast är — och säkerligen även i framtiden kommer att förbli — en mer eller mindre viktig binäring. De flesta av de stora båtar, som erfordras vid detta fiske, användas nämligen i fraktfart under större delen av året. Besättningarna på dessa båtar kunna därför snarare betraktas som sjömän med Islandsfiske som binäring än som yrkesfiskare i egentlig mening. Vid själva Islandsfisket erfordras flera besättningsmän än då båtarna gå i fraktfart. För fiskesäsongen anställas därför i regel några man extra. Dessa äro ofta fiskare men mången gång tillhöra de helt andra yrken. I vilket fall som helst betraktas denna anställning mestadels som en rent tillfällig sysselsättning.

Av vad nu senast framhållits torde framgå, att de personer, som deltagit i drivgarnsfisket vid Island, antingen detta skett i egenskap av båtägare eller besättningsmän, som helhet betraktade i mindre grad än storsjöfiskarna för sin utkomst äro beroende av fisket och därför också i mindre behov av hjälp, till följd av att fisket försvårats eller förhindrats.

Då på grund av krigsförhållandena såväl storsjöfiskarna som Islandsfiskarna blevo helt avstängda från sina vanliga fiskeplatser, uppstodo givetvis för båda dessa fiskarekategorier betydande övergångssvårigheter. Islandsfiskebåtarna kunde dock i allmänhet tämligen snart insättas i fraktfart och för närvarande torde nästan alla dessa fartyg gå i sådan fart.

Lantbruksstyrelsen har i sin utredning även lämnat en redogörelse för de åtgärder som hittills av statsmakterna vidtagits för fiskets stödande. Av denna redogörelse må här återgivas följande.

I fråga om stödåtgärder beträffande storsjöfisket må nämnas kungörelsen den 19 maj 1933 (nr 219) angående reglering av införseln av färsk långa för beredning till spillånga. Enligt denna kungörelse, vars giltighetstid flera gånger förlängts, senast genom kungörelsen den 20 december 1940 (nr 1008), må införsel till riket av färsk långa för beredning till spillånga, om införseln försiggår annorledes än med svenskt fartyg från vilket fångsten ägt rum, allenast ske efter tillstånd av länsstyrelsen i det län, där beredningen av långan till spillånga är avsedd att äga rum. Länsstyrelsen må dock ej lämna tillstånd till införsel av större myckenhet än som motsvarar 40 procent av den myckenhet färsk, från svenskt fartyg fångad långa, som sökanden visat

sig ha under året inköpt. Då, som förut nämnts, samtliga storsjöfiskelag äro anslutna till Storsjöfiskarnas försäljningsförening u. p. a., behärskar denna förening i praktiken importen av råvaran för spillångeberedningen. Å färdigberedd spillånga utgår sedan år 1932 införseltull med 75 kronor per 100 kilogram.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 juni 1935 tilldelades nämnda förening ett statslån å 250,000 kronor för sin rörelse.

Den 26 oktober 1934 beviljade Kungl. Maj:t vidare föreningen ett bidrag å 28,665 kronor att utbetalas till föreningens medlemmar såsom ersättning, beräknad efter 2 öre per kilogram för under fiskesäsongen 1934 ilandförd och försåld sjösaltad långa. Medel för utbetalande av dylika tillägg å priset för sjösaltad långa ha sedermera årligen ställts till förfogande. Tilläggen ha under de senare åren väsentligt höjts och uppgingo sålunda år 1939 till 6.75 öre per kilogram intill en viss kvantitet långa. Under en följd av år har föreningen även tilldelats ersättning för kostnader i samband med import av färsk långa för beredning till spillånga.

Storsjöfisket har alltså, som av det anförda framgår, åtnjutit mycket kraftigt stöd från det allmännas sida. Det förtjänar i detta sammanhang även framhållas, att ifrågavarande fiske är det enda av större betydelse, som åtnjuter tullskydd för sina produkter.

Även sillfisket vid Island har kommit i åtnjutande av understöd i olika avseenden från statens sida. År 1931 anvisades av riksdagen ett anslag av 50,000 kronor för främjande av fiske på avlägsna fiskevatten. För samma ändamål har sedermera under en följd av år anslag beviljats. Från och med budgetåret 1938/39 ha medel anvisats under anslagsrubriken »Avsättning till fonden för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten». Bestämmelser rörande den med anlitande av anslaget bedrivna understödsverksamheten äro meddelade i kungörelsen den 5 juni 1931 (nr 214), ändrad genom kungörelsen den 30 juni 1937 (nr 574). Enligt dessa bestämmelser må fiskare, som därav äro i behov, till bestridande av kostnaderna för anskaffande av redskap för bedrivande på avlägsna fiskevatten av fisken, i vilka svenska fiskare icke eller endast i ringa omfattning deltagit, kunna erhålla understöd av statsmedel (understödslån) till belopp motsvarande högst 40 procent av sagda kostnader. Understödslånen åtnjutas räntefritt och därest låntagare under tre på varandra följande år bedrivit fiske på avlägsna vatten är han fri från skyldighet att återbetala lånet. Avsikten med denna stödverksamhet var i främsta rummet att främja sillfisket vid Island. Dylika understödslån ha också så gott som uteslutande tilldelats fiskare för anskaffande av redskap för detta fiske.

Sedan år 1933 ha vidare premier utbetalats för deltagande i sillfiske vid Island. För den sill, som nämnda år hemfördes, utbetalades i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1933 en premie av 2 kronor per tunna. Från och med 1934 ha premier jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 4 maj 1934 utgått till drivgarnsfiskare med 3 kronor per tunna för de första 300 tunnorna och för de följande med 1 krona per tunna och till snörpvadsfiskare med 3 kronor per tunna för de första 1,000 tunnorna, med 2 kronor för ytterligare 1,000 tunnor och med 1 krona för de återstående tunnorna i fångsten.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 april 1940 tilldelades Bohusläns islandsfiskareförening u. p. a. ett lån å 85,000 kronor för uppförande av ett kyllagerhus i Lysekil. För samma ändamål har nämnda förening sedermera genom Kungl. Maj:ts beslut den 2 maj 1941 erhållit ytterligare lån å 105,000 kronor.

För att erhålla närmare upplysningar rörande behovet och ändamålen beträffande stödåtgärder bland fiskare har lantbruksstyrelsen den 25 april 1941 anordnat ett sammanträde i Lysekil med representanter för storsjö- och islandsfiskarnas organisationer samt för västkustfiskarnas centralförbund. Efter att ha lämnat en redogörelse för vad vid sammanträdet förekommit har lantbruksstyrelsen beträffande behovet av och formerna för hjälpåtgärder till ifrågasättande fiskare anfört i huvudsak följande.

Enligt lantbruksstyrelsens mening skulle det säkerligen vara ägnat att förbättra åtskilliga av storsjöfiskarens ställning, om dessa kunde beredas tillfälle att utan allt för betungande skuldsättning anskaffa redskap och annan utrustning för bedrivande av rationellt fiske under de tider storsjöfisket icke pågår.

Det kan måhända ifrågasättas, huruvida icke de kompletteringar i fråga om utrustning och redskap, som anses behövliga, skulle kunna utföras med stöd av de vanliga fiskerilånen. Härtill må emellertid anmärkas, att en ganska väsentlig skuldbörda redan åvilat det nuvarande båtbeståndet, vartill kommer, att det allmänna ekonomiska läget bland ifrågasättande fiskarekategorier till följd av den nuvarande krisen så försvagats, att extraordinära åtgärder få anses motiverade. Lantbruksstyrelsen anser sig därför böra förorda, att sådana åtgärder vidtagas.

Det är troligt, att andra fiskare än storsjöfiskarna råkat i brydsam belägenhet på grund av nu rådande förhållanden. Fisket i Göteborgs och Bohus län bar ju sålunda överhuvudtaget lidit svårt avbräck därigenom, att fiskarena avskurits från möjligheten att utnyttja fiskeplatserna i Nordsjön. Som emellertid huvudmassan av västkustens fiskare under större delen av året bedriva fiske med trål eller snurrevad, vilka redskap även kunna användas i de havsområden, som ännu äro tillgängliga, ha de icke helt betagits möjligheten att driva fiske. De viktiga fiskena efter sill, skarpsill och makrill kunna också, i den mån bränsletillgången det tillåter, pågå tämligen ostört. Detsamma är förhållandet med samtliga fisken på syd- och ostkusten. Man torde därför kunna säga, att icke någon grupp av fiskare, som helhet betraktad, blivit så lidande till följd av det rådande krigstillståndet som storsjöfiskarna. Med hänsyn härtill ävensom till önskvärdheten att begränsa understödsverksamheten så, att densamma icke erhåller större omfattning, än som kan anses oundgängligen nödvändigt, synes densamma endast böra avse personer, som under åren närmast före 1940 till väsentlig del livnärt sig av storsjöfiske.

Beträffande frågan, för vilka ändamål understöden böra få åtnjutas, kan framhållas, att storsjöfiskebåtarna enligt erhållna uppgifter i allmänhet äro i gott stånd och i de flesta fall omedelbart eller efter viss komplettering äro användbara för andra fisken. Endast de största kuttrarna, vilka dock blott utgöra en liten del av hela antalet båtar, torde icke kunna brukas till annat fiske än storsjö- eller islandsfiske. Dessa senare fartyg synas dock, om så skulle anses lämpligt, med fördel kunna avyttras för att användas i fraktfart. Enligt lantbruksstyrelsens mening synes det därför icke erforderligt, att understödsverksamheten även avser förvärv av nya båtar.

Ett av de svåraste hindren, då det gäller att utnyttja storsjöfiskebåtarna vid annat fiske, består däri, att dessa båtar i många fall ha för svaga motorer. Skola hjälpåtgärderna bliva till mera avsevärt gagn, synes det därför nödvändigt, att understöd även kunna erhållas för anskaffande av motorer och annan sådan maskinell utrustning såsom vinschar m. m., som erfordras för drivande av ett rationellt fiske. Självfallet bör understöd dessutom kunna erhållas för anskaffande av fiskredskap. Då anskaffningskostnaden för en

tillräckligt kraftig motor till en båt av den storlek, varom här är fråga, torde uppgå till minst 20,000 kronor, under det att kostnaden för en uppsättning redskap och nödvändiga anordningar för dessas manövrering endast torde uppgå till högst 4,000 à 5,000 kronor, är det tydligt, att medelsbehovet för understödsverksamheten blir väsentligt större, om understöd skall lämnas även för anskaffande av motorer. Som nyss anförts, torde det dock vara nödvändigt, att medel ställas till förfogande i sådan utsträckning, att understöd kunna utlämnas även för sistberörda ändamål, om hjälpverksamheten skall få åsyftad verkan.

För att erhålla en uppfattning om, hur stort belopp, som kan beräknas erforderligt för ifrågavarande åtgärder ävensom om andra förhållanden, som kunna vara av intresse i förevarande avseende, har lantbruksstyrelsen från ägare av storsjöfiskebåtar infordrat vissa uppgifter. Beträffande 45 båtar ha sådana uppgifter lämnats. En sammanställning av dessa lämnas här nedan.

Antal fartyg	Värde kronor	Skuld å fartygen kronor	Antal fartyg, för vilka komplettering av utrustning och redskap ej anses behöfvlig	Antal fartyg, för vilka komplettering av utrustning och redskap anses behöfvlig	Sammanlagd kostnad för kompletteringen kronor
45	1,247,000	721,600	16	29	391,600

Även om alltså uppgifter fattas från ett antal båtar, torde man dock av det föreliggande materialet kunna draga vissa slutsatser. Av sammanställningen framgår sålunda, att det på ifrågavarande båtbestånd vilande skuldbeloppet är avsevärt. Tydligt är också, att en stor del av båtarna i större eller mindre grad är i behov av komplettering i ett eller annat avseende. Detta har sålunda angivits vara fallet med 29 av de 45 båtar, för vilka uppgifter föreligga, och för minst 10 av nämnda 29 båtar synes behov av ny motor föreligga. Enligt de lämnade uppgifterna skulle sammanlagda kostnaden för anskaffande av fiskredskap, motorer m. m. för dessa båtar uppgå till 391,600 kronor. Troligt är emellertid, att härvidlag även medräknats kostnader för åtgärder, som visserligen kunna vara önskliga men måhända ej fullt nödvändiga. I några fall torde uppgifterna på denna punkt även avse båtar, som mindre väl lämpa sig för övergång till annat fiske än storsjöfiske.

Man torde kunna räkna med att omkring 30 av de nuvarande båtarna äro lämpliga för och samtidigt i behov av komplettering av utrustningen. I genomsnitt synes kostnaden per båt för denna komplettering kunna uppskattas till omkring 10,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså kostnaden härför uppgå till omkring 300,000 kronor.

Statskontoret och kommerskollegium ha i sina *yttranden* förklarar sig icke ha något att erinra mot lantbruksstyrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Under en följd av år före det nu pågående kriget har fiskenäringen i Göteborgs och Bohus län kämpat mot stora svårigheter. Statsmakterna ha i anledning härav genom olika åtgärder lämnat fiskarena stöd för övervinnande av svårigheterna. Till följd av den genom kriget uppkomna avspärningen västerut ha de fiskare, som bedrivit storsjöfiske eller sillfiske vid Island, helt förhindrats i utövandet av dessa fisken. Särskilt hårt synas storsjöfiskarena ekonomiskt ha drabbats av denna avspärning, då deras möjligheter att

övergå till annat fiske äro starkt begränsade. Enligt vad utredningen ger vid handen torde de båtar och redskap som användas för ifrågavarande fiske icke utan kostsamma kompletteringar och ändringar lämpa sig för fiske i de farvatten, som för närvarande stå öppna för svenska fiskare. Därest statsmakterna icke vidtaga ytterligare stödåtgärder för storsjöfiskarna, torde det vara att befara att dessa fiskare övergå till andra näringsfång. Då jag emellertid i likhet med lantbruksstyrelsen anser goda skäl tala för att möjligheter hållas öppna för storsjöfiskarna att, då så kan ske, ånyo igångsätta detta fiske, anser jag mig böra tillstyrka att åtgärder i sådant syfte nu vidtagas. Genom de föreslagna åtgärderna beredas fiskarna möjlighet att, under tid då storsjöfisket icke bedrivs, genom annat fiske förbättra sina inkomster.

Beträffande formen för ifrågavarande stödåtgärder kan jag i huvudsak ansluta mig till lantbruksstyrelsens förslag. Jag förordar alltså, att medel anvisas för att möjliggöra utlämnande av låneunderstöd till fiskare som under åren närmast före 1940 till väsentlig del livnärt sig av storsjöfiske. Lånen torde böra utlämnas för komplettering och ändring av båtar och fiskredskap samt anskaffning av redskap, som erfordras för att annat fiske skall kunna bedrivas. Lån synes icke böra utlämnas till högre belopp än 20,000 kronor. Enligt vad lantbruksstyrelsen uppgivit skulle kostnaderna för anskaffande av kraftigare motorer till de båtar varom här är fråga draga ungefärligen denna kostnad. Å lånen synes icke böra krävas någon ränta. Därjämte torde lånen under tre år från lyftandet böra vara amorteringsfria. Därefter torde lånen böra återbetalas inom sju år. För att ändamålet med understödsverksamheten skall uppnås, lär det även vara erforderligt att medgiva att en viss del av lånet kan efterskänkas. I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att högst 40 procent av lånets ursprungliga kapitalbelopp må kunna eftergivnas. Såsom förutsättning härför bör emellertid krävas, att de anordningar, för vilkas utförande lånet erhållits, blivit av låntagaren vidtagna samt att desamma kommit till användning under åtminstone tre år. Säkerhet bör ställas i den mån så prövas möjligt. I sakens natur ligger emellertid, att allt för stora krav icke kunna ställas på denna säkerhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser härom ävensom meddela övriga föreskrifter rörande lånevillkoren samt angående den ordning vari lånen böra beviljas.

Lantbruksstyrelsen har ansett, att för ifrågavarande verksamhet ett belopp av 300,000 kronor skulle vara erforderligt. Från min sida finnes intet att erinra mot det ifrågasatta beloppets storlek. Med hänsyn till låneverksamhetens natur synes anslaget böra konstrueras såsom anslag för avsättning till diversemedelsfond. Anslaget torde böra uppföras såsom ett reservationsanslag under nionde huvudtiteln å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 och betecknas Avsättning till fonden för låneunderstöd åt vissa fiskare.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kunql. Maj:ts proposition nr 310.

att till *Avsättning till fonden för låneunderstöd åt vissa fiskare* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 300,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Richard Jobson.
